

PODEJŚĆ (78) *vb pf*

podejść (15), **podejć** (11), **podyść** (6), **podyć** (2), **[podnić]** [*oboczności dotyczą tylko form inf*];
podejść SkarŻyw, Calep, CiekPotr, podejć BielKron, RejPos, HistLan, RejZwierc (4); *podyść BielSen, KmitaSpit*; *podyć LubPs, KochPs*; *podejść : podejć : podyść Mącz* (12:2:1), *GórnDworz* (-:1:1), *OrzJan* (-:1:2).

-ejć, -ejść, -yść, -yc (23), -ejdź, -ydź (11); -yść (4), -iść (2).

o *jasne*; -ejć, -ejść *Mącz* (14), -éjć (1) *OrzJan*; w formach fut e *jasne*. ◇ W temacie fut: -ej- (9), -yj- (2); -ej- : -yj- *GórnDworz* (1:2).

inf *podejść, podejć, podyść, podyć, [podnić]* (34). ◇ *fut* 2 sg *podejdiesz* (1). ◇ 3 sg *podejdzie* (7), *podydzie* (2). ◇ 3 pl *podejdą* (1). ◇ *praet* 1 sg m -m *podszedł* (2). ◇ 2 sg m -ś *podszedł* (1). ◇ 3 sg m *podszedł* (8). *f* *podeszła* (1). ◇ 1 pl m pers -smy *podeszli* (3). ◇ 2 pl m pers *podeszliście* (1). ◇ 3 pl m pers *podeszli* (3). ◇ *plusq* 3 sg m *był podszedł* (1). [*n* *było podeszło.*] ◇ *con* 2 sg m *byś podszedł* (1). ◇ 3 sg m *by podszedł* (2). *f* *by podeszła* (2). ◇ 3 pl m pers *by podeszli* (1). ◇ *con praet* 3 sg m *by był podszedł* (1). ◇ *impers praet* *podeszto* (2). ◇ *con* *by podeszto* (1). ◇ *part praet act* *podszedszy* (3).

Sł stp: podejć, podić a. podyć, Cn brak, Linde XVI – XVIII w.

1. *Oszukać, zdradliwie podchwycić, podstępnie postąpić wobec kogoś; decipere, supplantare Vulg, PolAnt; circumvenire, fraudare Mącz, PolAnt; imponere Mącz, Modrz; capere Mącz, Vulg; defraudare Calep, Vulg; circumscribere, fallere, invertere, iugulare, obrepere, verba dare Mącz [w tym: kogo (57)] (62) : Bogáthego gdy podeyda [Diviti decepto]/ wiele ma nágradzićielow ízkody Leop Eccli 13/26; Y rzekłem Auch/ Auch/ Auch/ Pánie Boże/ á więcés tedy podífedł lud ten/ y miáfto Ieruzálem Leop Ier 4/10, Eccli 13/7, Thren 1/19; BibRadz Gen 27/36; BielKron 14v; Mącz 34c, 35b, 65d, 482c; á przedię [dworzanin] w thym drugim odpráwi fwoię powinność/ tho ieft/ że tego będzie przeftrzezał/ iż páná nikth nie podydzie GórnDworz Kk3v; RejPos 250; HistLan B4v; gdy przedaíz grunt fąfiádowi twemu/ ábo kupiíz z ręki bliźniego twego/ niepodeydziefz żaden brátá twego. BudBib Lev 25/14; MycPrz I C3; CzechEp 19; Bog iálnie ie [Turków] pokarał/ bo źli bárzo byli/ Y iáko kogo podyść/ to tylko myślili. BielSen 17; Máłóś miał ná tym/ żeś Admetá śmierci Vchował/ Párki zdrádlivé podízedfzy? KochFrag 45; OrzJan 6.*

podejść o co (1): z Sędzią mieszkáć/ práwnikowi fłużyć/ zá Kommiffárzem biegáć y z tą róta obmyślawáć/ iákobyś podízedł fąfiádá fwégo o rolá/ [...] będziefz? OrzJan 54.

podejść czym (15): *Circumscribere aliquem re aliqua, Podeyść kogo nieyáką rzeczą. Mącz 374d, 484c; A iefli go czym nie podejdzie w iego pieniądzach tedy mu bes przyczyny zoftawa nieprzyjácielem. BudBib Eccli 29/8; BudNT 2.Cor 7/1[2]. Cf Zwroty.*

podejść w czym (11): *gdy am ieden czárt nie może zwieść człowieká/ idzye po towarzyíze goríze niżli fám/ ízukaíą obyczáiw rozmaítých ná człowieká iákoby go w czym podefzli. BielKron 25v; Alem nie fzedł [do królowej] [...] by mię iáko nie podefzłá w czym BielKron 458v; Mącz 136b; Stará fie też Iakob y z mátką fwoią iákoby był w błogóśławieniéftwie oycowfkim podízedł Ezau brátá fwégo RejPos 280v, 56v; RejZwierc 78, 190v; BudBib Eccli 29/8; KochBr 151; WujNT Luc 19/8; Oto zapláta naiemnikow/ ktorzy pożełi kráiny wálze/ á w ktorey podefzliście ich: wołá PowodPr 69.*

W *połączeniach szeregowych* (5): *Mącz* 311a, 484c, 488b; Niechby był ieden który z łąsiad wczciwych wyftawiony/ któryby to łąprawiedliwie rzec mógł/ y z dobrym łąmniem twierdzić/ żefmy które⁸⁰ podefzli: żefmy ofzukáli: żefmy zdrádzili y vkrzywdzili? *CzechEp* 12; *Calep* 297b.

W *charakterystycznych połączeniach*: *białągłową podejść*, *bogatego*, *brata* (4), *chytrego*, *dobrego*, *krola*, *lud*, *nieprzyjaciela* (3), *ojca*, *pana* (2), *sąsiada*, *synu*, *ubogiego*; *łakomstwem* (z *łakomstwa*) *podejść* (2), *z waśni*.

Zwroty: »chyrze (a. chytro), chytróścią podejść« = *dolis superare Mącz*; *dolo capere Vulg* [szyk zmienny] (3:3): *Mącz* 126d, 434b; *RejPos* 56v; Dyonifius Syrakułki/ chytro nieprzyjaciele fwoie Afry podfzedł *BielSpr* 39; *ModrzBaz* 115v; iam was nie obciążył: ále będąc chytrym/ chytróściam [lege: chytróścią] was podfzedł. *WujNT* 2.Cor 12/16.

»podejść fortylem« [szyk zmienny] (2): á przedfię y tu/ y owdzie wtrąci záwdy wte miłe rzeczy co poważnego/ á podydzye páná zdrowym forthylem *GórnDworz* Ee7v; *ModrzBaz* 115v.

»misternie, subtelnie podejść« (1:1): *GórnDworz* S4; názbyt bárzo Subtelnie chciałeś podeiść mię zá tą pogodką *CiekPotr* 74.

»sztuką podejść« (3): Ktemu też/ ma Hetman vmieć fortyle/ chytróści y infze sztuki/ ktoremiby nieprzyjaciela podfzedł [*Technas, astus, fallacias, quibus hosti imponat*] *ModrzBaz* 115v; *OrzJan* 13; *KmitaSpit* C2.

»zdrada, zdradnie (a. zdradliwie) podejść« = *circumvenire PolAnt* [szyk zmienny] (3:2): *LubPs* Z; *BibRadz* I 16a marg; Iázon tedy który był zdrada brátá fwego podfzedł/ od drugiego też ieft zdrada podchwycon *BudBib* 2.Mach 4/26; Cokolwiek mówią/ wżyftko wżczypliwie/ A w fercu myślą/ iákoby zdradliwie Podyć dobręgo. *KochPs* 50; *OrzJan* 118; [*EutropGlicz* C2v].

Szeregi: »podejść albo jąć« (1): Hominem suis verbis iugulare, Z yegółz słów kógo podeyść álbo yąć. *Mącz* 177b.

»podejść a oszukać« [szyk 1:1] (2): Vbogiego offukano á podefzto [*humilis deceptus est*]/ iefłcże go fukáią *Leop Eccli* 13/27; *Mącz* 352c. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

»podejść a podstępnić« (2): wżędy á wżędy ná łądził fie ieden ná drugiego/ áby go w czym podeydź á podfłępić mógł. *RejZwierc* 78, 190v.

»podszczepić a podejść« (1): boć káždy bráth podchodząc podfłczepi á podeydzie [*supplantans supplantabit*] *Leop Ier* 9/4.

»podyść i zbláźnić« (2): łą kthemu iefłcże y kłięgi ktore vczą/ iáko białągłową w tey mierze podyść/ y zbláźnić. *GórnDworz* Bb5, S4.

»podejść, zdradzić« (1): rzadko łąyflcżec było/ by ktho kogo zábił/ by kto kogo podfzedł/ by kto kogo zdrádził/ ále pánowála wiára/ ftátek/ vprzeymość *GórnDworz* H7v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

Przen (3) :

podejść w czym (1): Iákie też tu Sireny około nas hárcuią/ á iefłcże chytrzeyflze niż morflkie/ iákoby nas wfpici á w czym podeydź mogły. *RejZwierc* 14v.

Szereg: »oszukać a podejść« (1): O nędzna łąwo/ o nędzna poćiwości/ kthorą [lege: ktora] vmieflz ofzukác á podeydź bliźniego fwego *RejZwierc* 191.

a) *W antropomorficznym opisie gry w szachy (1) :*

Zwrot: »fortelem podejść« (1): Niewiedzieć którym fortem szampierzą Podźedł wodz biały/ y dołtał Rycerzą. *KochSz* B4.

2. *Pokonać, zwyciężyć; opprimere, vincere Mącz [kogo, co] (9) :* Mieyże za to/ namilży czytelniku/ iłz [...] Itolicą Piotra świętego/ tá ielt łama [...] którą taką krzepkością obdarzył iako Bog/ iłz iey żadne tyranłstwo zburzyć/ y kacertwo żadne podeyść do tego czału niemogło. *SkarŻyw* 601.

podejść czym (1): Opprimere aliquem consilio, Mądrością kogo podeiść. *Mącz* 321b.

Szereg: »podejść a (i) zwyciężyć« (2): Aquilam testitudo vincit. Proverb. Gdy mdleyzi mocniejszygo podeydzie á zwięży. *Mącz* 13c; *OrzJan* 13.

Przen (1) : między dobrimi á złimi żadnego rozeznania niemalf, á włzitkie pozitki cznoty zawifć podełzła. *BielŻyw* 126.

a. *W walce zbrojnej (5) :* Bo ázaż to rzecz mała Pánowie/ [...] że Niemcy/ Czechowie/ Moráwcy/ Hifzpani [...] woynę wiodą z tym nieprzyacielem/ który o żadnym bárzięy nie myśli áby go podéydz/ iako o was *OrzJan* 67, 123.

podejć w czym (2): *BielKron* 260v; Thu położę Ricerłkie práwo/ kthore potrzebá/ żeby dworzánin rozumiał/ [...] y wiedział połthępki włzytki/ y fortele/ około bitwy w łzránkach/ iłz ielliby łámemu kiedy do tego przyłzło/ áby go nikt w thym podeydz niemogł. *Górndworz* E2.

Zwrot: »gwałtem podejść« (1): Opprimere Rempub. armis, Rzeczpołpolitą gwałtem potłumić. gwałtem podeiść. *Mącz* 321b.

3. *Napaść; circumvenire Mącz [w tym: kogo (2)] (3) :* bali łie [*bracia Jozefa*]/ mniemáiąc że dla onych pieniędzy/ ktore przed thym znaleźli w worzech łwyeh/ thám łą dowiedźieni/ áby ie tak w tym podełzto [*ut vertat se contra nos*]/ á ony z ołty ich w niewolą pobrano. *BibRadz Gen* 43/18, *Tob* 10/1; *Mącz* 482c.

[*Zwrot:* »z kąta podejść«: ty nágotuy łie tak táiemnie/ żebyś łie nań záladził kiedy on v mnie będye/ á s kąta go iako podłzedł. *HistTroj* I6v.]

4. *Wejść potajemnie między kogoś, podszyć się (1) :* Bo podełzli [*subrepserunt*] niektorzy ludzie dawno wprzod nápiłani ná to ołądzenie/ niezboźni/ Bogá náłzego łáłkę przełtawiáiąc do plugáłtwa *BudNT Iudae* 4.

5. [*Wejść pod coś:* ale gdy woda mała, nie bywa tak wiele toni, bo łód przylega do błota, iłz niewód podnidź nie może. *LustrMaz* II 75; ma ich [*tj. sznurów zwanych zawodniami*] być po putrzećią [!] łążeńiá/ ktore małz więzác v kołow; to dla tego żeby łie łiec podnołłá/ żeby ptak dobrze podłzedł. *CygMył* F3.]

6. *Wypełnić się od dołu cieczą [czym] (1) :* Półpolita to przygodá/ iłz gdy koń ielt płythkiego kopytá/ á ná łtaniu łuchym łtoj/ thedy łye mu złycha [...]: á gdy go przedłyę w drógę pędzą/ tedy łobie żywé odgniećie/ thák iłz mu ropą/ kopyto podeydzie *SienLek* 176v; [którą [*wodą*] już nieco góř [= *kopalń*] było podeszło *LustrKrac* II 56].

7. *Postarzyć się (1) :* Acz iuz łtarzy podełzli/ ále rołtą młodzi *RejZwierz* 86.

8. *Zwrot:* »podejść do końca« = *zniknąć (1) :* Prawdá iłz w ciemnym dymie nie widziłz y łłońcá: Aż mgłá y czarny obłok podeydzie do końcá? *KlonWor* 69.

Synonimy: 1. okłamać, omylić, oszukać, oszwabić, oszydzić, podstępnie, podszyć, schytrzyć, zblażnić, zdradzić, zmylić, zwiść; 2. pokonać, zwyciężyć; 5. podleć.

Formacje współrdzenne cf IŚĆ.

Cf PODEJDZION, PODESZŁY, PODESZTY, PODEŚCIE

KW, MM